

Forord	3
Sammendrag	6
Summary	8
Havbruk i takt med villfisken og konsumentene? Ole J. Torrissen	11
KAPITTEL 1: LAKSEFISK	
1.1 Produksjon av laks og ørret i 2001 Øystein Klakegg, Kontali Analyse AS	16
1.2 Markedssituasjonen for laks Tore Brattgjerd	20
1.3 Fiskefôr og fôrmidler Rune Waagbø	22
1.4 Helsesituasjonen hos laksefisk i 2001 Anne Berit Olsen og Brit Hjeltnes	26
1.5 Leppefisk – liten rensefisk kan berge stor laks! Per Gunnar Kvenseth, Johan Andreassen og Øivind Bergh	30
KAPITTEL 2: MARINE ARTER	
2.1.1 Yngelproduksjon av kveite Torstein Harboe	34
2.1.2 Matfiskoppdrett av kveite Tore S. Kristiansen	37
2.2 Hyse – en ny art i oppdrett? Ingegjerd Opstad	41
2.3 Oppdrett av piggvar Sylvie Bolla	43
2.4 Nye muligheter for oppdrett av hummer Tore S. Kristiansen og Asbjørn Drengstig	44
2.5 Helsesituasjonen 2001 – marine arter i oppdrett Hogne Bleie	46
2.6 Skjelldyrking – status og utfordringer Peter Hovgaard, Stein Mortensen og Øivind Strand	49

KAPITTEL 3: TORSK I OPPDRETT

3.1 Bestandssituasjonen for villtorsk	
Asgeir Aglen	56
3.2 Torsken kommer nå!	
Per Gunnar Kvenseth og Jørgen Borthen	58
3.3 Stamfisk torsk	
Birgitta Norberg og Olav Kjesbu	61
3.4 Gyting, innsamling, inkubering og klekking av egg	
Terje van der Meeren	64
3.5 Larver og tidlig yngel	
Terje van der Meeren	70
3.6 Tilvekst hos torsk	
Ørjan Karlsen	74
3.7 Kjønnsmodning hos torsk	
Geir Lasse Taranger	77
3.8 Slaktekvalitet på oppdrettstorsk	
Håkon Otterå og Leif Akse	80
3.9 Kvalitet av torsk	
Erik Slinde	82
3.10 Genetikk og torskeoppdrett - utfordringer og muligheter	
Knut E. Jørstad	84

KAPITTEL 4: HELSE HOS TORSK I OPPDRETT

4.1 Også oppdrettstorsken kommer til å bli syk	
Øivind Bergh	90
4.2 Antistoff-forsvaret hos torsk	
Jørgen Stenvik	93
4.3 Forebyggende helsearbeid	
Odd Magne Rødseth og Arild Tangerås	97
4.4 Parasitter hos torsk	
Frank Nilsen	101
Forfattere i Havbruksrapport 2002	103

Havbruksrapporten skal gi leseren en kortfattet oversikt over det som har skjedd i utvalgte aktuelle felt innen havbruksnæringen og forskning i året som gikk. Som for de foregående år inneholder rapporten korte oversikter over produksjonstallene og markedene for de viktigste oppdrettsartene i Norge. Likeledes er god helse nødvendig for en sunn og ekspansiv næring. Helsen for de viktigste arter, med fremtidige utfordringer, hører derfor også naturlig med.

Med nedgangen i både pris og salgstall som vi opplevde for laksefisk i året som gikk, øker nå interessen for oppdrett av andre arter, og da først og fremst marine fiskeslag. Dette gjør det mulig for oppdrettsnæringen å ha flere "bein" å stå på i fremtiden. Torsken er den arten som det absolutt har vært størst interesse for å bringe i kommersiell produksjon den siste tiden. Langs kysten bygges det nå opp større og mindre yngelanlegg for å tilfredsstille kravet om kunstig produsert settefisk i matfiskoppdrett. Nedgangen i kommersielle fiskerier med påfølgende prisoppgang, og det faktum at teknologien i matfiskoppdrett stort sett er den samme for torsk og laksefisk, kan være noe av forklaringen på den økte interessen.

Henvendelsene til instituttets forskere som arbeider med oppdrett av torsk, har vært tallrike, både fra oppdrettere og media. På bakgrunn av dette er en større del av *Havbruksrapport 2002* reservert torsken som oppdrettsfisk, hvor både status og produksjonsmetoder fra stamfisk til matfisk beskrives. I tillegg har mange av forfatterne også pekt på de utfordringene som ligger fremfor oss.

Dersom leseren skulle ha interesse av å kontakte noen av forfatterne vil redaksjonskomiteen bidra med hjelp. Forfatterliste med e-postadresser er også lagt ved bakerst i rapporten slik at leserne kan ta direkte kontakt etter behov.

Redaksjonskomiteen for *Havbruksrapporten 2002* har bestått av (i alfabetisk rekkefølge): Johan Glette, Terje van der Meeren, Rolf Erik Olsen og Ove Skilbrei.

Korrekturen er lest av Ingunn E. Bakketeig. John M. Ringstad har stått for grafisk design.

Redaktørene vil rette en stor takk til alle bidragsyttere for godt samarbeid. Vi vet, av egen erfaring, at dette forfatterskapet legger ytterligere stein til byrden i en hektisk tid.